

A MANYE 2021. évi tiszteletbeli tagjává választása alkalmából

Váradi Tamás

Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete
Veszprém, 2021. április 19.

A Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete minden évben egy, az alkalmazott nyelvészet területén jelentős életművet felmutató nyelvész munkásságát ismeri el azzal, hogy az egyesület tiszteletbeli tagjává választja. Meghatározó alkalmazott nyelvészeti eredményeinek és évtizedeken át végzett tudományos, tudomány-szervezői és vezetői munkásságának elismeréseként 2021-ben a választmány Váradi Tamást választotta a MANYE tiszteletbeli tagjává.

Váradi Tamás tanulmányait 1970 és 1976 között végezte az ELTE BTK angol, spanyol, általános és alkalmazott nyelvészet szakjain. 1982-ben egyetemi doktori, 1996-ban PhD-fokozatot szerzett angol nyelvészetből.

1973–1983 között a Külkereskedelmi Főiskolán tanársegéd, adjunktus. 1983–1986 között tudományos továbbképzési ösztöndíjas. 1987-től tudományos munkatárs az MTA Nyelvtudományi Intézetében.¹ 1990–1991-ben Tempus ösztöndíjas vendégkutató a Lancaster Universityn, Angliában. 1991–1995 között lektor a Londoni Egyetem Szláv és Kelet-Európa Tanulmányok Intézetében. 1995–1997 között az MTA Nyelvtudományi Intézet tudományos munkatársa, 1997-től tudományos főmunkatársa, a Korpusznyelvészeti, 2013-tól a Nyelvtechnológiai és Alkalmazott Nyelvészeti Osztály vezetője, az intézet igazgatóhelyettese. – Emellett 2002–2006 között a Miskolci Egyetem egyetemi docense, az Angol Nyelvészeti Tanszék vezetője és a Modern Filológiai Intézet igazgatója.

Kutatási területe a számítógépes nyelvészet (korpuszfejlesztés, lokális grammatikák, lexikai adatbázisok, gépi fordítás); a szociolingvisztika és az idegennyelv-elsajátítás. Nagyszámú publikáció, köztük számos élvonalbeli nemzetközi publikáció szerzője. Az MTMT2 alapján idéző közleményeinek száma több mint 2000.

Igen nagyszámú *nyelvészeti pályázati projekt* elnyerése (vezetése, illetve részvétel) fűződik a nevéhez, nagy nemzetközi projektek és magyar projektek egyaránt. Ezek közül néhányat kiemelek az alábbiakban.

Nemzetközi projektek:

- EFNILEX (2008–);
- CLARIN, Common Language Resources and Technology Infrastructure – EU FP7 INFRA-2007-2.2.01 (2007–2009);
- iTranslate4.eu gépi fordító projekt – EU CIP-ICT-PSP.2009.5.1 (2010–2012);
- META-NET, Multilingual Europe Technology Alliance (2010–);

¹ Jelenleg: *Nyelvtudományi Kutatóközpont*.

- CESAR, Central and South-East European Resources – EU CIP-ICT-PSP.2010.6.1 (2011–2013);
- ELRC, European Language Resource Coordination (2015–);
- MARCELL, Multilingual Resources for CEF.AT in the legal domain – 2017-EU-IA-0136 (2018–2021);
- CURLICAT, Curated Multilingual Language Resources for CEF AT – 2019-EU-IA-0034 (2021–).

Magyar projektek:

- Magyar ontológia építése (*EuroWordnet*) – GVOP-projekt (2005–2007);
- Magyar Egységes Ontológia – NKFP-projekt (2006–2008);
- Magyar Nemzeti Szövegtár (MNSZ), a magyar nyelv írott nyelvhasználatát tükröző, 187,6 milliő szavas reprezentatív korpusza (1998–);
- Magyar Nemzeti Szövegtár2 (MNSZ2);
- helyesírás.mta.hu – Helyesírási tanácsadó portál (2008–);
- Az általa vezetett kutatócsoport koordinálja a vezető hazai nyelv- és beszédtechnológiai kutatóhelyek stratégiai jelentőségű HunCLARIN kutatásiinfrastruktúra-hálózatának munkáját;
- e-magyar.hu – Digitális Nyelvfeldolgozó Rendszer (2015–).

Várad Tamás tehát számos, a magyar nyelv feldolgozása szempontjából nélkülözhetetlen munkálat vezetője. Az irányításával létrejött magyar nyelvű és párhuzamos korpuszok és a nagy nemzetközi projektekben való részvétel megerősítette a magyarországi korpusznyelvészet és a lexikográfia elismertségét a széles körű nemzetközi és európai kutatás-fejlesztésben, az intézet weboldalán elérhető korpuszok pedig lehetőséget nyújtanak a nyelvészek számára a magyar nyelvhasználat korpuszalapú vizsgálatára.

Az *MNSZ (Magyar Nemzeti Szövegtár)* munkálatai 1998 elején kezdődtek el az irányításával a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetének Korpusznyelvészeti Osztályán. Erre épült 2002-től a *Kárpát-medencei Magyar Korpusz*, és jelenleg már az *MNSZ2 Gigakorpusz* munkálatai folynak a vezetésével. Az MNSZ a mai magyar írott köznyelv általános célú reprezentatív korpusza, online, ingyenesen elérhető magyar nyelvi korpusz. Vezetésével kezdődött meg a *helyesiras.mta.hu portál* és az *e-magyar.hu Digitális Nyelvfeldolgozó Rendszer* fejlesztése.

Várad Tamás *tudományszervezési munkája* is jelentős. Számos alkalmazott nyelvészeti (korpusznyelvészeti, nyelvtechnológiai, lexikográfiai) konferencia szervezője és társszervezője, programbizottságának és/vagy szervezőbizottságának tagja. A MANYE választmányának tagja (2005–2008), a 2005-ben a Klaudy Kingával közösen szervezett miskolci Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus szervezőbizottságának elnöke. (Téma: „A világ nyelvei – a nyelvek világa. Soknyelvűség a gazdaságban, a tudományban és az oktatásban.”) Az egyik legsikeresebb konferencia volt, nyereséges pénzügyekkel. 2013 óta a Magyar Nyelv Terminológiai Tanácsa (MaTT) tagja.

Az MTA Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottságának elnöke (2005–2011), az Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferenciák egyik szervezője és motorja, a

2007-től indult Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferencia kiadványainak elindítója, szerkesztője, két sikeresen végzett doktorandusz témavezetője. Két periódus után már nem lehetett a bizottság elnöke, de továbbra is vállalta a helyszín biztosítását, a kiadványok kiadását, a konferencia megszervezését.

Várad Tamás az alkalmazott nyelvészet, ezen belül a magyar nyelvtechnológia és lexikográfia nemzetközileg elismert kutatója, szótárak, korpuszok, adatbázisok, nyelvtechnológiai eszközök fejlesztésének motorja, koordinátora, vezetője. Az alkalmazott nyelvészet területén kifejtett *tudományos, tudományszervezői és vezetői munkássága* egyaránt tekintélyes. Munkássága jelentősen hozzájárult a magyar alkalmazott nyelvészet eredményeinek külföldi elismertségéhez és az utánpótlás-neveléshez, a magyar nyelvi adatbázisok és magyarországi korpusznyelvészet története pedig egybefonódott Várad Tamás személyével.

Kedves Tamás!

A MANYE választmánya és az alkalmazott nyelvészek közössége nevében szeretettel gratulálok az egyesület tiszteletbeli tagjává való választásodhoz, és a nemrégiben betöltött 70. születésnapod alkalmából is fogadd jókívánságainkat! További eredményes tudományos munkát, töretlen energiát, sikert és jó egészséget kívánunk a folytatáshoz!

Fóris Ágota
A MANYE alelnöke